

3. Діордіца І.В. Кримінально-правова відповідальність за дії, спрямовані на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / І.В. Діордіца ; Академія адвокатури України. – К., 2008. 20 с.

4. 74 человека признаны виновными в совершении преступлений против государства Украина (17 февраля 2015 г.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://glavnoe.ua/news/n213877>.

5. Цьогоріч зменшилася кількість злочинів проти основ національної безпеки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://texty.org.ua/pg/news/Oximets/read/73475/Cogorich_zmenschylasa_kilkist_zlochyniv_protu_osnov_nacionalnoji.

6. Аналіз стану здійснення судочинства у 2016 р. (за даними судової статистики) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/FC0243F91293BFEEC22580E400478576](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/FC0243F91293BFEEC22580E400478576).

7. Про очищення влади : Закон України від 16 вересня 2014 р. № 1682-VII // Відомості Верховної Ради. – 2014. – № 44. – Ст. 2041.

НЕСТОР Н. В.,

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри правосуддя
(Київський національний університет
імені Тараса Шевченка)

УДК 343.1

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ТЛУМАЧЕННЯ КАТЕГОРІЇ «ІНТЕРЕСИ СУСПІЛЬСТВА» ПІД ЧАС СУДОВОГО ПРОВАДЖЕННЯ НА ПІДСТАВІ УГОДИ ПРО ПРИМИРЕННЯ

У статті розглянуто проблемні аспекти розуміння поняття «інтереси суспільства» під час судового провадження на підставі угод про примирення. З цієї метою проаналізовано теоретичні підходи до визначення вказаної категорії, практику тлумачення терміну «суспільні інтереси» вітчизняними судами та прецедентну практику Європейського суду з прав людини.

Ключові слова: угода про примирення, інтереси суспільства, суспільні інтереси, відмова в затвердженні угоди, суд.

В статье рассмотрены проблемные аспекты понимания понятия «интересы общества» во время судебного производства на основании соглашений о примирении. С этой целью проанализированы теоретические подходы к определению указанной категории, практика толкования термина «общественные интересы» отечественными судами и судебная практика Европейского суда по правам человека.

Ключевые слова: соглашение о примирении, интересы общества, общественные интересы, отказ в утверждении соглашения, суд.

This article reviews the problematic aspects of understanding the concept of «public interest» during the court proceedings with regard to the settlement agreement. For this purpose, the theoretical approaches to the definition of this category and the judicial interpretation of the term «public interest», as well as the relevant case-law of the European Court of Human Rights are analyzed.

Key words: settlement agreement, public interest, refusal to approve the agreement, court.

Вступ. Одним із кардинально нових інститутів, які були запроваджені Кримінальним процесуальним кодексом України 2012 р. (далі – КПК України), є інститут кримінального провадження на підставі угод, якому присвячена глава 35 КПК України. Ст. 468 КПК України передбачено два види угод: угода про примирення між потерпілим та підозрюваним чи обвинуваченим і угода між прокурором та підозрюваним чи обвинуваченим про визнання винуватості [1].

КПК України зобов'язує суди здійснювати перевірку угоди на відповідність вимогам цього Кодексу та/або закону. Однією з підстав для відмови у затвердженні угоди є невідповідність її умов інтересам суспільства. У разі, якщо суд визначить наявність вказаної підстави, він виносить ухвалу про відмову в затвердженні угоди і продовження досудового розслідування або судового провадження у загальному порядку (п. 2 та абз. 8 ч. 7 ст. 474 КПК України). Тож від правильного тлумачення оціночного поняття «інтереси суспільства» залежить можливість укладення угод про примирення, так само, як і про визнання винуватості, у кримінальному провадженні.

У теорії кримінального права різним аспектам угод про примирення присвячені роботи багатьох науковців: А. Макаренко, В. Навроцької, Н. Неледві та інших. Деякі аспекти оціночного поняття «інтереси суспільства» були предметом дослідження, зокрема, В. Рибалки, І. Тітка, О. Шпотаківської.

Постановка завдання. Метою статті є аналіз кримінального процесуального законодавства, наукових джерел та судової практики, пов'язаних із тлумаченням категорії суспільного інтересу в контексті вирішення судом питання про затвердження угоди про примирення.

Результати дослідження. Варто відзначити, що чинний КПК України не містить нормативного визначення категорії «інтереси суспільства». Більше того, поряд із наведеним, у тексті КПК України та Кримінального кодексу України (далі – КК України) законодавець оперує низкою схожих понять (наприклад, «суспільні інтереси», «громадські інтереси»), не розкриваючи при цьому їх зміст та не даючи відповіді щодо їх тотожності терміну «інтереси суспільства». У зв'язку з цим Пленум Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ у Постанові від 11 грудня 2015 р. № 13 «Про практику здійснення судами кримінального провадження на підставі угод» дійшов висновку, що в контексті КПК України терміни «громадські інтереси» та «суспільні інтереси» варто розуміти як тотожні [2].

Цікавим у контексті тематики цієї статті є аналіз прецедентної практики Європейського суду з прав людини. Зокрема, в рішеннях у справах «Джеймс та інші проти Сполученого Королівства» (James and Others v. the United Kingdom) від 21 лютого 1986 р., «Колишній король Греції та інші проти Греції» (The Former King of Greece and Others v. Greece) від 23 листопада 2000 р. Суд визнає за державами право користуватися «значною свободою (полем) розсуду» під час визначення суспільного інтересу, передусім, у контексті втручання в право власності. При цьому Суд дотримується позиції, згідно з якою національні органи влади краще знають потреби свого суспільства, а тому в питанні оцінки суспільного інтересу вони перебувають у вигіднішому становищі, ніж міжнародний суддя. Крім того, Суд визнає, що поняття «суспільний інтерес» обов'язково має широке значення [3; 4]. Європейський суд з прав людини зауважує, що під час визначення суспільних інтересів завдяки безпосередньому знанню суспільства та його потреб національні органи мають певну свободу розсуду, оскільки вони першими виявляють проблеми, які можуть виправдовувати, наприклад, позбавлення власності в інтересах суспільства, та знаходять засоби для їх вирішення (зокрема, рішення у справах «Хендісайд проти Сполученого Королівства» (Handyside v. the United Kingdom) від 7 грудня 1976 р., «Джеймс та інші проти Сполученого Королівства» (James and Others v. the United Kingdom) від 21 лютого 1986 р.) [5; 3].

Спробу визначити сутність суспільного (публічного) інтересу було також зроблено у працях вітчизняних та зарубіжних науковців.

Загалом під публічним інтересом розуміють життєво необхідне становище великих соціальних груп (включаючи суспільство взагалі), обов'язок щодо реалізації (досягнен-

ня, розвитку) якого лежить на державі [6, с. 25]. Ю. Тихомиров розуміє публічний інтерес як «визнаний державою та забезпечений правом інтерес соціальної спільності, задоволення якого слугує умовою та гарантією її існування і розвитку» [7, с. 55]. М. Васильєва вважає, що публічні інтереси охоплюють, по-перше, державні в тій частині, яка відображає інтереси суспільства в цілому, і, по-друге, суспільні як інтереси громадянського суспільства тією мірою, яка відповідає рівню їх пізнання і може бути забезпечена правовим захистом [8, с. 64].

Так, О. Шпотаківська у своєму дисертаційному дослідженні про суспільні та особисті інтереси у кримінальному судочинстві відзначає, що суспільні інтереси у кримінальному судочинстві є не сукупністю особистих інтересів, а інтересами суспільства загалом, та спрямовані на охорону прав і свобод людини та громадянина, власності, громадського порядку та громадської безпеки, довкілля, конституційного устрою України від злочинних посягань, забезпечення миру і безпеки людства, запобігання злочинам [9].

Проблематику суспільного інтересу як оцінного поняття вивчав В. Рибалко у своєму дисертаційному дослідженні на тему «Оцінні поняття в кримінально-процесуальному праві України». Учений дійшов висновку про доцільність закріплення у главі 35 КПК України критеріїв такого оцінного поняття, як «суспільний інтерес» [10]. Нині ж КПК України не дає визначення зазначеного поняття, отже, його зміст і обсяг, як і будь-яких інших оціночних категорій варто визначати з урахуванням конкретних обставин справи [11, с. 357].

Цікавим є аналіз наукових підходів, а також правозастосовної практики в контексті визначення обставин та чинників, які суд вважає достатніми для винесення ухвали про відмову в затвердженні угоди про примирення на підставі п. 2 ч. 7 ст. 474 КПК України.

По-перше, в теорії кримінального процесу простежується підхід, за якого підставою для відмови в затвердженні угоди про примирення у зв'язку з невідповідністю її умов інтересам суспільства є випадок, коли підозрюваним, обвинуваченим було вчинено двооб'єктний (багатооб'єктний) злочин. Приміром, такої позиції дотримуються В. Навроцька, В. Рибалко, О. Поліщук та інші.

Так, В. Навроцька та В. Рибалко звертають увагу на те, що в КПК України відсутня вказівка, згідно з якою недопустимим є укладення угод про примирення між потерпілим та підозрюваним, обвинуваченим у разі вчинення багатооб'єктного злочину, однак вважають неприйнятним ігнорування того, що значною характеристикою діянь даної категорії є специфічність об'єкта посягання, характер охоронюваних благ. Тому, на думку В. Навроцької і В. Рибалка, у таких випадках варто керуватись положенням п. 2 ч. 7 ст. 474 цього Кодексу, яке зобов'язує суд відмовити у затвердженні угоди, якщо її умови не відповідають інтересам суспільства (оскільки публічний, громадський інтерес залишається без задоволення). При цьому вчені погоджуються, що злочинів, які посягають виключно на приватні інтереси, в «чистому» вигляді не існує, з огляду хоча б на законодавче визначення злочину (ч. 1 ст. 11 Кримінального кодексу України) як суспільно-небезпечного, а не «індивідуально-небезпечного» діяння [12, с. 73–75]. У свою чергу, О. Поліщук відзначає, що примирення у злочинах, що зачіпають додатково і публічний інтерес, має бути обмежено. На думку ученого, затвердження угод про примирення в справах про злочини, об'єктом яких є інтереси суспільства, суперечитиме сутності інституту примирення, яке може мати місце лише в тих випадках, коли злочином зачіпається виключно приватний інтерес [13, с. 574].

До аналогічного висновку дійшов Пленум Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ у згаданій вище Постанові «Про практику здійснення судами кримінального провадження на підставі угод»: «Приймаючи рішення щодо затвердження укладеної між сторонами кримінального провадження угоди, суд, крім зазначеного вище, має враховувати, що у кримінальних правопорушеннях, де основним безпосереднім об'єктом виступають публічні інтереси (зокрема немайнові), а спричинена конкретним фізичним чи юридичним особам шкода є лише проявом посягання на основний об'єкт, укладення угоди про примирення не допускається». У п. 9 вказаної Постанови Пленуму наведено перелік таких злочинів. Зокрема, затвердження угод про примирення не допускається у справах про злочини, які передбачені розділом I «Злочини проти основ національної безпеки України»; розділом VII

«Злочини у сфері господарської діяльності»; розділом VIII «Злочини проти довкілля»; розділом IX «Злочини проти громадської безпеки»; розділом XI «Злочини проти безпеки руху та експлуатації транспорту»; розділом XII «Злочини проти громадського порядку та моральності»; розділом XIII «Злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші злочини проти здоров'я населення»; розділом XIV «Злочини у сфері охорони державної таємниці, недоторканності державних кордонів, забезпечення призову та мобілізації»; розділом XV «Злочини проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян»; розділом XVII «Злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг» (окрім того, не може укладатися угода про примирення щодо злочинів, спеціальним суб'єктом яких є службова особа, але які містяться в інших розділах КК (наприклад, діяння, передбачені ч. 2 ст. 189 та ч. 3 ст. 229 КК); розділом XVIII «Злочини проти правосуддя»; розділом XIX «Злочини проти встановленого порядку несення військової служби (військові злочини)»; розділом XX «Злочини проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку» Особливої частини Кримінального кодексу України. Водночас у кримінальному провадженні у формі приватного обвинувачення в разі вчинення означених кримінальних правопорушень угода про примирення може бути укладена [2].

Варто додати, що вказана рекомендація Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ була доволі неоднозначно сприйнята судівською спільнотою. Зокрема, суддя Верховного Суду України Б. Пошва висловив окрему думку стосовно постанови Судової палати у кримінальних справах Верховного Суду України від 31 березня 2016 р. № 5-27ксл6, в якій зазначив, що роз'яснення, яке міститься у п. 19 вищезгаданої постанови Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, є неправильним, незаконним та таким, що не враховує пріоритету норм міжнародних договорів, які регулюють подібні правовідносини і є частиною національного законодавства [14]. Крім того, позиція Пленуму щодо недопустимості укладення угод про примирення у справах про багатооб'єктні злочини прямо суперечить висновкам, які Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ робив раніше, зокрема, в ухвалі від 12 листопада 2015 р. № 5-1870км15 [15].

Проаналізуємо судову практику, яка, на нашу думку, наочно демонструє проблемні аспекти розуміння суспільного інтересу у контексті застосування угод про примирення. Показовими у цьому аспекті є випадки, коли предметом судового розгляду була угода про примирення у кримінальному провадженні щодо багатооб'єктних злочинів. Наприклад, таким є злочин, передбачений ч. 1 ст. 286 Кримінального кодексу України (порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особою, яка керує транспортним засобом, що спричинило потерпілому середньої тяжкості тілесне ушкодження): його безпосереднім об'єктом є безпека руху та експлуатації транспорту (інтерес суспільства), а додатковим – життя і здоров'я особи (приватний інтерес).

Вироком Краматорського міського суду Донецької області від 16 квітня 2015 р. у справі № 234/4675/15-к затверджено угоду про примирення між обвинуваченим у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 286 КК України, та потерпілим [16]. Розглядаючи апеляційну скаргу Першого заступника прокурора Донецької області на вказаний вирок суду, Апеляційний суд Донецької області зазначив, що «та обставина, що безпосереднім об'єктом злочину, передбаченого ст. 286 КК України, є безпека дорожнього руху, сама по собі не є підставою для висновку про те, що в будь-якому разі таким злочином завдається шкоди суспільним інтересам і угода між потерпілим та обвинуваченим не відповідає інтересам суспільства». Цей висновок дав суду підстави для залишення апеляційної скарги без задоволення [17].

У зв'язку із зазначеною справою, у постанові Судової палати у кримінальних справах Верховного Суду України від 31 березня 2016 р. у справі за заявою заступника Генерального прокурора України про перегляд ухвали колегії суддів Судової палати у кримінальних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 8 грудня 2015 р. з підстави, передбаченої п. 2 ст. 445 Кримінального процесуального кодексу

України, викладено правову позицію щодо укладення угод про примирення між потерпілим та підозрюваним (обвинуваченим).

Верховний Суд України наголосив, що на забезпечення дієвості правових механізмів інституту примирення, його цілей і мети впливають «складні» зв'язки між принципами публічності і диспозитивності. Тому під час визначення того, чи можна укласти угоди про примирення між потерпілим та обвинуваченим, в разі вчинення останнім, у даному випадку, злочину невеликої тяжкості – двооб'єктного (багатооб'єктного) злочину (ч. 1 ст. 286 КК України), суд має керуватись не тільки формальними вимогами норм щодо видів угод про примирення і класифікацію злочинів, щодо яких такі угоди можуть укладатися, а чітко дотримуватись їх засадничих принципів. При цьому визначальною категорією для встановлення співвідношення публічних і приватних пріоритетів в інституті примирення Суд вважає категорію інтересу як спонукальної сили, що приводить у дію усю систему судочинства.

Верховний Суд України зазначає, що існує така група суспільних відносин, охоронюваних кримінальним правом, в яких приватні інтереси їх учасників можуть переважати над суспільними (публічними) інтересами настільки, що волевиявлення потерпілого може мати вирішальне значення для кримінальної відповідальності винної особи.

На підставі викладеного вище, Верховний Суд України дійшов висновку, що зміст розглядуваної угоди не суперечить інтересам суспільства.

Загалом Верховним Судом України було наголошено, що з прийняттям нового Кримінального процесуального кодексу України 2012 р. засада диспозитивності розширила свій вплив на значну категорію кримінальних проваджень і, насамперед, на кримінальні провадження щодо злочинів невеликої тяжкості. Така зміна вектора державної політики, на думку Суду, має підняти на новий рівень і практику реалізації приватних інтересів у кримінальному судочинстві [18].

На підставі проаналізованих нами судових рішень за 2016–2017 рр., якими вирішено питання про затвердження угоди про примирення, доступних для ознайомлення за відповідними пошуковими критеріями в Єдиному державному реєстрі судових рішень, можна дійти висновку про те, що під час вирішення питань про затвердження угоди про примирення у справах про багатооб'єктні злочини суди посилаються на правову позицію Верховного Суду України, а не Постанову Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ. Підставою для цього є ч. 5 ст. 13 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», згідно з якою висновки щодо застосування норм права, викладені у постановах Верховного Суду, є обов'язковими для всіх суб'єктів владних повноважень, які застосовують у своїй діяльності нормативно-правовий акт, що містить відповідну норму права.

З викладеного зрозуміло, що наявність публічних інтересів як основного об'єкта посягання не має розцінюватись судом як обставина, яка виключає можливість затвердження угоди про примирення у кримінальному провадженні. Натомість, важливими є оцінка й дотримання балансу, ефективного співвідношення принципів публічності і диспозитивності, публічних і приватних інтересів у кожному конкретному випадку. Варто зазначити, що розмежування публічного та приватного інтересів є іншою важливою проблемою науки кримінального процесуального права. У цьому контексті, безумовно, варті уваги наукові доробки І. Тітка, О. Шпотаківської та інших, спрямовані на визначення критеріїв, якими керується законодавець, допускаючи пріоритет приватного інтересу в одних сферах кримінального судочинства та залишаючи при цьому панування засади публічності в інших [19, 9].

Ще одним критерієм, який суди враховують під час вирішення питання про наявність суперечності умов угоди суспільним інтересам, є особа підозрюваного (обвинуваченого). Дискусійним є питання про можливість укладення такої угоди з підозрюваним, обвинуваченим, який вчинив злочин за наявності обставин, що обтяжують покарання, негативно характеризується, не працює, раніше притягувався до кримінальної відповідальності [11, с. 361]. При цьому, судова практика у таких випадках не відзначається однозначністю.

Аналіз судової практики дає підстави для висновку, що здебільшого попередня судимість розглядається як критерієм, що свідчить про невідповідність угоди інтересам суспіль-

ства. Зокрема, таку позицію зайняв Ленінський районний суд міста Миколаєва у справі за № 1-кп/489/236/2017. Суд зазначив: оскільки обвинувачений був неодноразово судимий за вчинення тяжких злочинів, характеризуються як особа, схильна до вчинення правопорушень, перебуває на обліку як наркозалежна особа, умови угоди в частині звільнення обвинуваченого від покарання з випробуванням не відповідають інтересам суспільства, оскільки таке звільнення не досягне своєї мети – виправлення обвинуваченого і запобігання вчиненню ним нових злочинів, що є основними інтересами суспільства, завдання по охороні яких закріплені у ст. 1 КК України [20].

Суддя Малиновського районного суду міста Одеси у справі за № 521/3967/17 постановив ухвалу від 30 березня 2017 р., якою відмовив в затвердженні угоди про примирення, однак аргументом для відмови виявились паралельні обвинувачення за аналогічні злочини [21].

Вінницький міський суд в ухвалі у справі за № 127/4530/17 зазначив таке: «<...>обвинувачена ОСОБА_4 підозрюється у вчиненні кримінальних правопорушень середньої тяжкості, суду пояснила, що наслідки невиконання угоди їй не відомі, читати та писати вона не вміє, офіційно не працює та не має самостійного прибутку, має на утриманні двох малолітніх дітей, а тому суд приходиться до висновку, що умови угоди в частині призначення покарання не відповідають інтересам суспільства» [22].

Водночас, в Єдиному державному реєстрі судових рішень знаходимо протилежні позиції судів. Для прикладу, Печерським районним судом міста Києва 26 квітня 2013 р. було затверджено угоду про примирення у справі № 757/7938/13-к, попри заперечення прокурора про те, що угода суперечить інтересам суспільства (обвинувачена у вчиненні закінченого замаху на крадіжку не працювала та неодноразово притягувалася до кримінальної відповідальності). Проте суд затвердив угоду про примирення, зважаючи на те, що її укладення є диспозитивним правом потерпілого та обвинуваченого [23].

На думку В. Рибалки, практика судів, котрі перевіряють угоду на врахування її сторонами характеристики особи обвинуваченого та обставин, що обтяжують покарання, є цілком виправданою. Водночас лише відсутність у людини постійного місця роботи, як і наявність обставин, що обтяжують покарання, ще зовсім не означає, що укладена з нею угода не може бути затверджена. Потрібно зауважити, чи враховано сторонами ці обставини під час узгодження покарання (або під час узгодження покарання і звільнення від його відбування з випробуванням). Їх неврахування може свідчити про неможливість виправлення та запобігання вчиненню обвинуваченим чи іншими особами нових злочинів без застосування суворішого виду покарання і реального його відбування [11, с. 362–363]. На необхідність «врахування даних, що характеризують особу винного» вказував і Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ у листі «Про деякі питання здійснення кримінального провадження на підставі угод» від 15.11.2012 р. № 223-1679/0/4-12 [24].

У деяких випадках суди вбачають невідповідність умов угоди інтересам суспільства у разі невідповідності узгодженого сторонами покарання характеру та тяжкості вчиненого діяння, зокрема, недотримання балансу між завданою шкодою та компенсацією. Наприклад, Кам'янець-Подільський міськрайонний суд Хмельницької області, розглянувши угоду про примирення, відмовив у її затвердженні з огляду на те, що умови відповідної угоди не відповідають інтересам суспільства, «оскільки узгоджене сторонами покарання є явно несправедливим та таким, що не відповідає засадам призначення покарання». Суд вказав, що «узгоджене сторонами покарання у виді 850 грн. штрафу є мінімальним у санкції ч. 2 ст. 190 КК України, та є в сто разів меншим від спричиненої шкоди, і призначення його у даному випадку не відповідатиме інтересам суспільства, оскільки таке покарання є явно несправедливим» [25].

Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ також свого часу наголошував, що у разі узгодження сторонами покарання, яке за своїм видом та/або розміром не відповідає характеру, тяжкості вчиненого діяння та особі винного, суд має визнати умови цієї угоди такими, що не відповідають інтересам суспільства, та відмовити в її затвердженні [24].

Зрештою, вважаємо за необхідне звернути увагу на ще одну проблему, пов'язану із недотриманням законодавцем принципу правової визначеності при вживанні поняття «суспільний інтерес». Ухвала суду про відмову в затвердженні угоди про примирення, з огляду на системне тлумачення глави 35 КПК України, а також зважаючи на закріпленій у ст.ст. 394, 424 цього Кодексу перелік судових рішень, що підлягають оскарженню, – в апеляційному та, відповідно, в касаційному порядку оскарженню не підлягає [26; 2]. Очевидно, що неоднаковий рівень правової свідомості й освіти правозастосовувачів та брак правової визначеності щодо сутності оціночного поняття суспільного інтересу створює умови для неоднакового тлумачення та правозастосування. За таких умов неможливість оскарження ухвали про відмову у затвердженні угоди та недопустимість повторного звернення з угодою в одному кримінальному провадженні видаються такими, що суперечать сутності інституту угод, який Н. Неледда вважає інструментом «для законного вирішення кримінально-правового конфлікту з ціллю покращення і підвищення якості судових рішень, які задовольняють не тільки державні інтереси, але і інтереси потерпілого та підозрюваного (обвинуваченого)» [27, с. 213]. У зв'язку з цим, пропонуємо передбачити у КПК України можливість оскарження в апеляційному порядку ухвали про відмову у затвердженні угоди про примирення. На нашу думку, запропонована зміна дасть змогу повною мірою забезпечити право на оскарження судових рішень, передбачене ст. 24 КПК України, та суттєво підвищити ефективність захисту прав учасників процесу.

Висновки. Підсумовуючи викладене, під час тлумачення категорії «інтереси суспільства» у судовому провадженні на підставі угоди про примирення суди враховують такі критерії: посягання злочину передусім на суспільні (публічні) інтереси, характеристика особи підозрюваного (обвинуваченого) та відповідність узгодженого сторонами покарання характеру та тяжкості вчиненого діяння. Водночас аналіз неоднозначної судової практики з досліджуваного питання підтверджує потребу у виробленні критеріїв тлумачення суспільного інтересу та чітких орієнтирів, якими варто керуватись, оцінюючи співвідношення засад публічності та диспозитивності у кримінальному судочинстві.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. № 4651-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
2. Постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 11 грудня 2015 р. № 13 «Про практику здійснення судами кримінального провадження на підставі угод» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0013740-15>.
3. Справа «Джеймс та інші проти Сполученого Королівства» (Case of James and Others v. the United Kingdom), ЄСПЛ, Рішення від 21 лютого 1986 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/980_180.
4. The Former King of Greece and Others v. Greece, ECHR, Judgment of 28 November 2002. Application No. 2570/94 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://hudoc.echr.coe.int/app/conversion/pdf/?library=ECHR&id=001-59051&filename=001-59051.pdf>.
5. Handyside v. the United Kingdom, ECHR, Judgment of 7 December 1976. Application No. 5493/72 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57499>.
6. Тотьев К.Ю. Публичный интерес в правовой доктрине и законодательстве / К.Ю. Тотьев // Государство и право. – 2002. – № 9. – С. 19–25.
7. Тихомиров Ю.А. Публичное право: Учебник / Ю.А. Тихомиров. – М.: Изд-во БЕК, 1995. – 496 с.
8. Васильева М.И. Публичные интересы в экологическом праве / М.И. Васильева. – М.: Изд-во МГУ, 2003. – 424 с.
9. Шпотаківська О.В. Суспільні та особисті інтереси у кримінальному судочинстві : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / О.В. Шпотаківська ; Нац. акад. внутр. справ України. – К., 2005. – 16 с.

10. Рибалко В.О. Оцінні поняття в кримінально-процесуальному праві України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / В.О. Рибалко; Класич. приват. ун-т. – Запоріжжя, 2016. – 20 с.
11. Рибалко В.О. Оцінне поняття «суспільний інтерес» як підстава для відмови у затвердженні угод про примирення і визнання винуватості / В.О. Рибалко // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична. – 2014. – Вип. 2. – С. 356–366.
12. Навроцька В.В. Проблеми, що виникають на практиці укладення угод у кримінальному судочинстві / В.В. Навроцька, В.О. Рибалко // Митна справа. – 2015. – № 3(2). – С. 72–76.
13. Поліщук О.М. Кримінальні проступки та злочини у фокусі інституту примирення / О.М. Поліщук // Правове життя сучасної України: матеріали Міжнар. наук. конф. проф.-викл. та аспірант. складу / відп. за вип. В.М. Дрьомін; НУ ОЮА, Півд. регіон. центр НАПрН України. – Одеса: Фенікс, 2014. – Т. 1. – С. 572–574.
14. Окрема думка судді Верховного Суду України Пошви Б.М. стосовно постанови Судової палати у кримінальних справах Верховного Суду України від 31 березня 2016 р. № 5-27к16 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/7864c99c46598282c2257b4c0037c014/d66ef2b3ffd0577ec2257fd9003492b0/\\$FILE/%D0%9E%D0%BA%D1%80%D0%B5%D0%BC%D0%B0%20%D0%B4%D1%83%D0%BC%D0%BA%D0%B0.doc](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/7864c99c46598282c2257b4c0037c014/d66ef2b3ffd0577ec2257fd9003492b0/$FILE/%D0%9E%D0%BA%D1%80%D0%B5%D0%BC%D0%B0%20%D0%B4%D1%83%D0%BC%D0%BA%D0%B0.doc).
15. Ухвала Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 12 листопада 2015 р. в справі № 5-1870км15 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/53657476>.
16. Вирок Краматорського міського суду Донецької області від 16 квітня 2015 р. в справі № 234/4675/15-к [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/43765896>.
17. Ухвала Апеляційного суду Донецької області від 16 липня 2015 р. в справі № 234/4675/15-к [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/47113730>.
18. Постанова Верховного Суду України від 31 березня 2016 року в справі № 5-27к16 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/58496633>.
19. Тітко І.А. Критерії обмеження сфери приватного інтересу в кримінальному процесуальному праві / І.А. Тітко // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія ПРАВО. – Випуск 33. – Том 2. – С. 161–164.
20. Ухвала Ленінського районного суду міста Миколаєва від 10 березня 2017 р. в справі № 489/1201/17 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/65223832>.
21. Ухвала Малиновського районного суду міста Одеси від 30 березня 2017 р. в справі № 521/3967/17 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/65685201>.
22. Ухвала Вінницького міського суду від 5 квітня 2017 р. в справі № 127/4530/17 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/65776442#>.
23. Вирок Печерського районного суду міста Києва від 26 квітня 2013 р. в справі № 757/7938/13-к [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/30916454>.
24. Лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ «Про деякі питання здійснення кримінального провадження на підставі угод» від 15 листопада 2012 р. № 223-1679/0/4-12 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/v1679740-12>.
25. Ухвала Кам'янець-Подільського міськрайонного суду Хмельницької області від 2 лютого 2017 р. в справі № 676/3276/16-к [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/64446999>.
26. Узагальнення ВССУ судової практики здійснення кримінального провадження на підставі угод від 22.01.2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zib.com.ua/ua/print/92557-uzagalnennya_vssu_sudovoi_praktiki_zdiysnennya_kriminalnogo_html.
27. Неледва Н.В. Деякі проблеми відмови судом у затвердженні угоди про примирення в кримінальному процесі / Н.В. Неледва // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція. – 2014. – Вип. 9-1. – С. 212–214.

